



## Kambodža

V poslední dekádě se meziroční růst HDP pohybuje okolo 7 %. V letech 2019–2021 se předpokládá, že růst HDP mírně zpomalí. Míra inflace se pohybuje nad 3 %. V zemi žije přes 16 mil. obyvatel. Běžný účet je v deficitu. HDP na obyvatele dosahuje hodnoty necelých 1 500 USD a postupně se zvyšuje. Díky úspěchům, kterých země dosáhla v redukci chudoby a ve zlepšení ukazatelů kvality života, je od roku 2016 klasifikována jako země s nižším středním příjmem, nadále ale přes reálný výhled posunu do vyšší kategorie zůstává zemí nejméně rozvinutou s preferenčním obchodním režimem na vyspělé trhy (EBA – Everything but Arms).

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	7,0	6,9	7,0	6,8	6,5	6,3
HDP/obyv. (USD)	1 270	1 379	1 485	1 599	1 716	1 838
Míra inflace (%)	3,0	2,9	3,3	3,3	3,2	3,1
Nezaměstnanost (%)	–	–	–	–	–	–
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,7	-1,9	-2,6	-2,8	-2,8	-2,8
Populace (mil.)	15,8	16	16,3	16,5	16,7	17
Konkurenceschopnost	89/138	94/137	110/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MME, OECD, WEF

- V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kambodža umístila na 110. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik a dle OECD je stupeň exportního rizika 6/7.



## Vývoz ČR do Kambodži 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8714	Části, součásti a příslušenství vozidel čísel 8711 až 8713	38 411	33,0	1 009	3 706,8
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	17 235	14,8	18 445	-6,6
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	13 020	11,2	8 095	60,8
7610	Konstrukce hliníkové části desky profily apod	12 939	11,1	5 716	126,4
9302	Revolvery pistole ne jiné střelné zbraně	9 045	7,8	567	1 495,2
9304	Zbraně ostatní, ne zbraně sečné, bodné	7 994	6,9	753	961,6
1210	Šišťice chmelové čerstvé sušené apod. lupulin	2 902	2,5	4 542	-36,1
8473	Části, součásti a příslušenství (jiné než kryty, kufříky a podobné výr	2 356	2,0	–	–
8428	Zařízení ost. zdvihací nakládací manipulační	2 269	1,9	922	146,1
7013	Sklo stolní domáckenské kuchyňské aj. zboží	1 894	1,6	1 014	86,8
<b>Celkem TOP 10</b>		<b>108 065</b>	<b>92,7</b>	<b>41 063</b>	<b>163,2</b>
<b>Celkem vývoz</b>		<b>116 536</b>		<b>58 172</b>	<b>100,3</b>

zdroj: ČSÚ



## Dovoz ČR z Kambodži 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
6404	Obuv se svrškem z materiálů textilních	1 280 846	25,1	1 331 572	-3,8
6110	Pulovry, svetry, vesty apod. pletené háčkové	538 878	10,6	474 206	13,6
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	465 103	9,1	382 177	21,7
6201	Svrchníky kabáty větrovky ap. pánské chlapecké	360 615	7,1	291 754	23,6
6210	Oděvy z plsti textilií povrstvených ap.	296 954	5,8	275 695	7,7
6403	Obuv se svrškem z usně	250 877	4,9	309 716	-19,0
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty ap., dámské, dívčí	240 037	4,7	307 233	-21,9
6109	Trička, vrchní tílka aj. nátělníky pletené	209 137	4,1	234 723	-10,9
1006	Rýže	207 550	4,1	238 735	-13,1
8712	Kola jízdní a jiná bez motoru	168 110	3,3	179 069	-6,1
<b>Celkem TOP 10</b>		<b>4 018 107</b>	<b>78,7</b>	<b>4 024 880</b>	<b>-0,2</b>
<b>Celkem dovoz</b>		<b>5 105 620</b>		<b>5 115 257</b>	<b>-0,2</b>

zdroj: ČSÚ

## Příležitosti pro český export

### ► **Civilní letecký průmysl**

Kambodža nyní zaznamenává nárůst leteckého provozu a země plánuje rozšíření stávajících leteckých uzlů. Kromě již stávajících v Phnompenhu a Siem Reapu se jako nové mezinárodní letiště profiluje Sihanoukville v Thajském zálivu. Toto letiště prošlo v roce 2018 renovací s cílem zvýšit jeho kapacitu na 500 tis. cestujících ročně. Vzhledem k nárůstu počtu turistů v tomto regionu kambodžská vláda vyzývá k dalším investicím do rozšíření kapacit letišť. V plánu je také vybudování nového letiště v Phnompenhu. Vláda tento projekt schválila na konci roku 2017, se zahájením projektu se počítá v roce 2019.

### ► **Důlní, těžební a ropný průmysl**

Kambodža je plně závislá na dovozech fosilních paliv a převážné většiny surovin. Země přitom disponuje vlastními zásobami uhlí, ropy, zemního plynu a nerostných zdrojů (měď, zlato, železná ruda, zinek, olovo, cín, bauxit, safír, rubín, kaolin ad.). Sektor těžebního průmyslu je zatím málo rozvinutý, důvodem jsou chybějící studie proveditelnosti, které by zmapovaly množství zdrojů i efektivnost těžby. Rozjíždí se však nové projekty zaměřené na prospekci a následnou těžbu ropy a zemního plynu v pobřežních vodách Thajského zálivu. Investory také lákají nerostné suroviny ve vnitrozemí. V letošním roce plánuje indická společnost Mesco Gold po fázi úspěšné explorační práce zahájit těžbu zlata v provincii Ratanakiri. Půjde o první důl na hlubinnou těžbu v zemi. Další vznikající projekty se zaměřují na vápence a šterkopísky s využitím ve stavebním průmyslu. Potenciální příležitosti se nabízejí v dodávkách technologií a zařízení pro průzkum a těžbu. Celkově se zájmy zahraničních firem zatím soustředí spíše na malé projekty, kde jsou schopny obstát i české firmy s nabídkou zařízení, služeb a geologického průzkumu.

### ► **Energetický průmysl**

Sektor kambodžské energetiky v posledních letech prochází obdobím velkého rozvoje. Země potřebuje dokončit páteřní přenosovou elektroenergetickou soustavu a také elektrifikovat své provincie, zejména venkov. Klíčovým termínem je rok 2020, kdy mají mít všechny kambodžské obce přístup k elektrině. O deset let později má být alespoň 70 % populace napojeno na hlavní rozvodnou síť. Díky novým projektům vodních a uhelných elektráren Kambodža postupně omezuje svoji závislost na dovozech elektřiny. Elektroenergetická soustava je ale celkově velmi fragmentovaná, řada venkovských oblastí čeká na připojení k národní přenosové síti. V rámci regionu je zde druhé nejnižší pokrytí elektrinou hned po Myanmaru. Domácí energetický sektor nabízí příležitosti u menších energetických projektů a dodávek technologií do venkovských oblastí, kde bude dokončována elektrifikace ve 20. a 30. letech. Jde zejména o obnovitelné zdroje – malé vodní elektrárny, zařízení na zpracování biomasy, bioplynu ad. Časté výpadky proudu mohou být předpokladem pro dodávky záložních generátorů (a spojených technologií), které jsou všude v zemi běžně využívány. Klíčová je spolupráce s investory velkých infrastrukturních projektů a případné subdodávky.

### ► **Obranný průmysl**

Česko by se mohlo zapojit do oprav a modernizace již vysloužilé techniky a letadel, z nichž část v minulosti samo poskytl. Perspektivní je rovněž výměna zkušeností, trénink personálu nebo pomoc s odminováním

a odstraněním explozivních pozůstatků předchozích konfliktů. Příležitostí jsou také dodávky radarových systémů, ručních zbraní a střeliva.

#### ► Vodohospodářský a odpadní průmysl

S výjimkou Phnompenhu jsou v současnosti pouze dvě pětiny městského obyvatelstva napojeny na rozvody pitné vody. Pouze desetina z nich jsou dostupné systémy kanalizace a čištění odpadních vod. Do roku 2022 plánuje Asijská rozvojová banka, kambodžská vláda a další partneři vybudovat ve velkých kambodžských městech nové projekty. Předpokládá se výstavba nových úpraven vody v Battambang a Kampong Chamu, nových čistíren odpadních vod v Battambang a rozšíření stávajícího sanitačního zařízení v Sihanoukville. Tendry, kterých se mohou účastnit i české firmy, jsou postupně vypisovány od roku 2018.

#### ► Zemědělský a potravinářský průmysl

Navzdory silnému růstu textilního a oděvního průmyslu je Kambodža stále ekonomikou, kde necelá polovina obyvatel pracuje v zemědělství. Dosavadní růst sektoru byl z významné části postaven na výhodách preferenčního režimu, který přinášel zemi výhody v exportu některých zemědělských plodin a potravin na vyspělé trhy. Nedostatečná technologická infrastruktura a nízká produktivita v dalším zpracování zemědělské produkce jsou však bariérou pro zvyšování konkurenceschopnosti v tomto odvětví. S cílem jejího zvýšení, doplnění hodnotových/ výrobních řetězců a posílení potravinové bezpečnosti existuje poptávka po výstavbě zpracovatelských kapacit a transferu technologií a expertízy. Možnosti jsou také v oblasti dodávek hnojiv, pesticidů a zemědělské a obalové techniky. V Phnompenhu a turistických lokalitách postupně vznikají nové mikro/minipivovary a roste po nich poptávka.

#### ► Plasty a gumárenský průmysl

Jedním z potenciálních odvětví pro budoucí ekonomický rozvoj Kambodže je gumárenský průmysl. Země patří mezi významné producenty kaučuku. Celková plocha, na které se kaučuk pěstuje, přesahuje 400 tis. ha. Díky tomu se Kambodža řadí na 20. místo v pěstování této komodity. Nízká úroveň zpracovatelského průmyslu, nedostatečná mechanizace a chybějící závody však Kambodži brání v dalším využívání kaučuku v návazných odvětvích. Příležitostí je výstavba zpracovatelských závodů (gumárenské podniky, pneumatikárny ad.) a subdodávky podružných technologií.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Energetický průmysl	CPA 27 - Elektrická zařízení, vč. subdodavatelských prací
	CPA 42.22 - Inženýrské sítě pro elektřinu a telekomunikace a jejich výstavba
	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Elektrické transformátory, statické měniče a indukční
	HS 9032 - Automatické regulační nebo kontrolní přístroje a zařízení

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8425 – Kladkostroje a zdvihací zařízení, jiné než skipové výtahy; navijáky a vrátky; zdviháky
	HS 8428 – Ost. zvedací, manipulační, nakládací nebo vykládací zařízení
	HS 8429 – Samohybné buldozery, stroje na vyrovnávání terénu, rypadla, ap. s pohonem
	HS 8430 – Ost. srovnávací, vyrovnávací, škrabací, vrtací aj. stroje; sněhové pluhy a frézy
	HS 8431 – Části a součásti jeřábů, vozíků, buldozerů, fréz aj.
	HS 8467 – Ruční nástroje a nářadí, pneumatické, hydraulické nebo s motorem
	HS 8474 – Stroje na třídění, prosévání, oddělování ap. kamenů, zemin aj. nerostných hmot
	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 8513 – Svítidla elektr., přenosná s vl. zdrojem energie
	HS 0402 – Mléko (sušené)
	HS 0404 – Syrovátka
	HS 1107 – Slad i pražený
	HS 2203 – Pivo ze sladu
	HS 8432 – Stroje a přístroje pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví ap.
	HS 8433 – Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8436 – Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 – Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů
	HS 8701 – Traktory a tahače
Plasty a gumárenský průmysl	HS 8705 – Motorová vozidla pro zvláštní účely, ne vozidla konstruovaná, především pro dopravu osob nebo nákladu
	HS 8708 – Části, součásti motorových vozidel čísel 8701 až 8705
	HS 8419 – Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 4011 – Nové pneumatiky z kaučuku
	HS 8465 – Obráběcí stroje pro opracování dřeva, korku, kostí ap.
	CPA 37 – Služby související s odpadními vodami
	CPA 38 – Sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; zpracování odpadu k dalšímu využití
	HS 7309 – Nádrže, cisterny, kádě ap., ze železa nebo oceli, o objemu > 300l
	HS 8413 – Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
HS 8414 – Čerpadla vývěvy vzduchové kompresory aj.	
HS 8421 – Odstředivky, odstředivé ždímačky; stroje k filtrování, čištění kapalin nebo plynů	

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Vodohospodářský a odpadní průmysl	HS 8479 – Stroje a mechanická zařízení s vlastní individuální funkcí, jinde neuvedené
	HS 8481 – Kohouty, ventily ap. zařízení pro potrubí, kotle, vany aj.
Obranný průmysl	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8802 – Ost. letadla (například vrtulníky, letouny); kosmické lodě
	HS 9302 – Revolvery a pistole, jiné než čísel 9303 nebo 9304
	HS 9303 – Ost. střelné zbraně ap. zařízení využívající ke střelbě výbušné náplně
Automobilový průmysl	HS 8703 – Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob
Civilní letecký průmysl	HS 8526 – Přístř. radiolok. ap., radiové, pro řízení dálkové
	HS 8527 – Přijímací přístroje pro rozhlasové vysílání
	HS 8530 – El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy



## Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

### Kategorie vospělosti země: LDC

Pokud se významně nezhorší prognóza vývoje globální ekonomiky, zůstanou vyhlídky kambodžského hospodářství nadále příznivé. Přestože v následujících letech nepatrně zpomalí růst HDP, jeho přírůstky budou stále nadprůměrné. Hlavními tahouny mají být textilní a stavební průmysl. Očekává se, že posílí nová odvětví – výroba elektroniky a automobilových součástek. I tak je ale rizikem pro další vývoj nedostatečná diverzifikace ekonomiky a vývozu, na nichž je Kambodža závislá. Případná nerovnováha (ekonomická krize, změna poptávky) by nemusela být pro Kambodžu příznivá. Přestože země disponuje zdroji (suroviny a levná pracovní síla), pro expanzi dalších odvětví s dlouhodobou udržitelností jí chybí zkušenosti a technické zázemí. V nich spočívají hlavní příležitosti pro ekonomickou dimenzi rozvojové spolupráce.

#### ► Sektor energetiky

Kambodži se daří naplňovat hlavní energetické priority v elektrifikaci velkých měst. V nich jsou potřeby téměř pokryty. Jiná situace je na venkově a v nejdlejších oblastech, které by měly být plně elektrifikovány v následujících dvou dekádách. Proces může urychlit orientace na větší využití obnovitelných zdrojů při výstavbě menších zařízení pro generování energie (elektřina, plyn). Jedná se o bioplynové stanice, instalace domácích fotovoltaických článků, malé vodní elektrárny ad.

#### ► Sektor vody a sanitace

Přístup k pitné vodě nemá většina venkovského obyvatelstva. Mnohdy zde zcela chybí základní infrastruktura. Ve velkých městech je situace o něco lepší, ale i tam kapacita naráží na zvyšující se potřeby nových obyvatel a turistů. Nedostatečná vodohospodářská infrastruktura by v některých oblastech

mohla v nejhorším případě vést i k útlumu expandujícího cestovního ruchu, kterému se zatím velmi daří a stává se novým hybatelem rozvoje kambodžské ekonomiky. Jde především o regiony, kam míří turisté nejčastěji (provincie Sihanoukville, Siem Reap ad.). Chybějí studie proveditelnosti, zajímavá je i výstavba malých čističek pro menší komunity, města či hotelové rezorty. Firmy se mohou uplatnit i jako dodavatelé pro neziskový sektor, který úroveň vody a sanitace v Kambodži pomáhá zlepšit.

#### ► Sektor zdravotnictví

Zdravotní péče se potýká s nízkou důvěrou ze strany veřejnosti kvůli nedostatečnému vybavení veřejných zařízení a kvalifikace personálu pro složitější zákroky. Roste proto počet soukromých klinik i zájem kambodžské střední třídy investovat do kvalitní zdravotní péče. Velký zájem je o zahraniční farmaceutika, která jsou na seznamu nejvíce dovážených produktů z EU. Rozvojové příležitosti jsou také ve vybavení zdravotnických zařízení (přístroje, lůžka, nástroje a další pomůcky pro rutinní i složitější zákroky).

#### ► Sektor zemědělství

Zemědělství je stále jedním z opěrných ekonomických odvětví Kambodže. Vysoká závislost na pěstování rýže však činí kambodžskou ekonomiku zranitelnou. Diverzifikovat agrární sektor a zvýšit produktivitu práce by pomohl přenos zkušeností ve zpracovatelských odvětvích a větší mechanizace sektoru. Nové zemědělské technologie a inovativní postupy se tu uplatní při pěstování tropických plodů, pepře a kaučuku. Zajímavou oblastí je i transfer know-how v oblasti hospodaření a nakládání s dřevem z důvodu vysokého tempa odlesňování a ubývání původních tropických porostů.

#### ► Sektor infrastruktury

Nynější dopravní infrastruktura je v nevyhovujícím stavu, avšak situace se pozvolna zlepšuje. Do tohoto sektoru míří v posledních letech významné investice a na rozvoj infrastruktury se zaměřují i hlavní donoři rozvojové pomoci. Bude nutné vybudovat nové systémy silniční infrastruktury a veřejné či hromadné dopravy. Pro české firmy se v některých případech dle povahy financování nabízejí příležitosti participovat v infrastrukturních tendrech. Aktivní je v tomto směru hlavně Světová banka a Asijská rozvojová banka (výstavba a modernizace silničních úseků). V roce 2016 bylo rekonstruováno a znovu otevřeno železniční spojení pro nákladní a osobní přepravu mezi Phnompenhem a Sihanoukville. V plánu jsou rekonstrukce dalších železničních úseků. Zde by se mohly uplatnit zkušenosti českých firem s traťovými zabezpečovacími zařízeními a signalizačními technologiemi.

#### ► Sektor gumárenského průmyslu

Kaučuk patří mezi důležité suroviny, které Kambodža exportuje do zahraničí. Na světové trhy se však dostává převážně nezpracovaný. Zpracování kaučuku na místě v gumárenských závodech by Kambodži umožnilo více diverzifikovat její export a snížit závislost na vývozu textilních výrobků či rýže. Uplatní se zde transfer know-how i studie proveditelnosti.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>